

Пам'яті

Віктора Яковича ПРОХОРЕНКО

доктора фіз.-мат. наук, професора,
Академіка Академії наук Вищої Школи України,
Академіка Академії інженерних наук України,
Лауреата Державної премії України, дійсного члена НТШ

*загинув згідно свого укоханого висловлювання,
котре він перейняв від проф. Мирона Зарицького
"таки так є:*

*Правдивого Професора таки Часом Відривають з Викладу
- ну як Вносять Вперед Ногами" (с)
загинув Батько -- внаслідок збиття самоходом при перетині вулиці
у момент, коли він ішов
проводити виклади до Студентів,
консультувати Бакалаврів і Магістра
та мати науковий мінісемінар з Аспіранткою,
і несучи у портфелі свою Книгу (останню редакцію) до підпису*

ЧИ ЗБУВАЮТЬСЯ НАДІЇ? (останнє зізнання)

Згідно одної східної легенди, у оточеному військами Олександра Македонського і вже палаючому Храмі Сонця пророк Заратустра навчає блакитну Сойку повторювати основні заповіді для нащадків.

То був пророк. Ми - просто люди, Сонце наше вже схиляється і час вже сповідатись. Не так про те, чого досягли, як чи чого не накоїли. Чи тримались заповідей Любові свого Пророка?

Народився я 10.07.1937р. у м. Поліську Київської обл. Мій тато працював тоді у земуправлінні і щодня, приходячи на службу, боявся дивитись на пусті робочі столи, щоб свій не став таким. Свого житла не було, бо у 30-му діда Луку розкуркулили, вислали за Урал, а хату забрали. Тож у 40-му перебрались до Хотина, де дістали кімнату, але вже 22-го червня 41-го вже пішов до військкомату, "чтоб не сделали оргвыводов"(тм). Мама з двома малими дітьми і майже без харчів більше місяця добиралась до Києва, а потім пішки - до с. Митниці Васильківського р-ну. Бачив все, чого дітям не слід бачити, а звук мотора атакуючого Юнкерса - і досі в голові. З дідової хати вже повтікали перші грабіжники, проте незабаром підселились інші,- два німецьких офіцери. Добра в діда була хата, та, відступаючи, спалили її німці, - а ми знову лишились, у чому були. Три роки по людях. Врятувало, що мама була гарна кравчиня, обшивала ціле село (та й з людьми вміла ладити).

У 46 тато демобілізувався та отримав недобудовану хатину на околиці Львова, де у нас була власна господарка, гарні сусіди (хоч частина з них таки поступово виїжджала на Батьківщину, - проте початок 50-тих на наших робочих окраїнах ще таки вирувала правдива мультикультурність) і все пішло потроху на краще. А навколо продовжувались біди і галичан везли до Сибіру, поляків витискували на «Ziemię odzyskane» та їх околиці, а з Польщі везли пограбованих лемків. Серед усіх обділених були у мене друзі. І говорю я про це, щоб витлумачити, звідки у мене таке гостре несприйняття до всякого роду дискримінацій.

У 1954 закінчив Львівську школу №11 і поступив на фізичний факультет Університету. Це були часи перших макро-ілюзій та впровадження їх реального/практичного впровадження у життя на побутовому мікро-рівні. Не забути виїзди на Чортові скелі та щирі бесіди при тому.

Не забути Вчителів... як от професора Зарицького. За позірною дивакуватістю та езопівським балаком професора Мирона Зарицького – ми скоро розгледіли незламну людську чуйність та національну свідомість. Ми знали, чий він тато, як його донька Катерина між тюрмами двох поганих епох народила сина та віддала його старим батькам на ви пестунок. Дочка Мирона Онуфрієвича, пані Катерина Зарицька-Сорока, - відомий діяч Проводу Українських націоналістів, учасник замаху на міністра Перацького, не полишила боротьби і при новому режимі та була арештована

(казали, через зраду). Я вже пів року намагаюсь написати статтю про Мирона Онуфрієвича, але не можу досягти вповні (чи вдало віддзеркалити) феномен цієї неординарної Людини. Ну як, тримаючи чисту білизну біля дверей — щодень очікуючи рокового візиту, - кожен свою лекцію зробити ще й уроком патріотизму, не ображаючи інших, але ж залучаючи??

Як вдалося талановитого фізика Аббу Глаубермана, - правдивого єврея російського виховання, - перевиштити за кілька літ перебування в Україні так, щоб той лиш за кілька років перебування у Львові написав і видав фундаментальний підручник "Квантова механіка" українською мовою з явно вираженим галицьким діалектом. Сам Абба Юхимович говорив, що ця робота значною мірою виконана завдяки плідному спілкуванню з львівськими колегами, професорами Зарицьким М.О. та Міліянчуком В.С. Цікаво (а може - нецікаво!), що наступний підручник українською мовою («Квантова механіка») написав проф.І.О.Вакарчук лише через 40 років!

Чому без жодних директив (і з масою анти-директив) викладання проводилося майже виключно Українською. Як сталося, що після 20 років незалежності України Львів лишився єдиним у світі великим Україномовним містом ???

У 1959 р. одним з перших випускників фізичного факультету я пішов на виробництво до КБ «Термоприлад». Це особливий період мого життя: найперше я став Інженером, по-друге цей час співпав з Макроілюзією — відлигою 60-х. Тут зустрів і зберіг на ціле життя друзів, - як за переконаннями так і за інтересами науковими.

1964 року поступив до аспірантури кафедри рентгенометалофізики Університету, а в 1966 завершив її захистом кандидатської дисертації. Далі була тривала та змістовна праця на фізичному факультеті Університету та створення гарної дослідницької лабораторії з дослідження теплофізичних властивостей металевих розплавів. Це був час гнилий політично та блискучий науково — час плідної співпраці з ФІАН, ФТІ, ІАЕ, ІВТ АН СРСР. Завершився він Державною премією УРСР та захистом докторської дисертації у 1984 р.

1985 року запросили мене завідувати кафедрою Фізики металів Львівської політехніки. На тій кафедрі вже віддавна була міцна школа матеріалознавців, вдало удоповнена нашою науковою групою, що прийшла разом зі мною. Мав я честь виконувати ці почесні обов'язки аж на протязі трьох каденцій. Проводячи дослідницьку та організаторську діяльність (1990-го року на кафедрі відкрито нову навчальну спеціальність «Матеріалознавство у машинобудуванні», - тепер — «Прикладне матеріалознавство», акредитовану у 1998 на IV рівень) мав я рівно ж приємність крім загальноінженерних курсів з матеріалознавства розробити та читати чотири спеціальні курси («Дефектоскопія та діагностика матеріалів та виробів», «Фізичні властивості металів», «Фізика конденсованого стану речовини», «Будова розплавів та кристалізація»), керувати дипломними роботами та аспірантурою.

Впродовж тривалого часу був членом науково-методичної комісії з Інженерного матеріалознавства Міністерства освіти України, проводив та курував досить плідну наукову роботу в царинах дослідження стуртурно-невпорядкованих речовин, та технічної діагностики (керував держбюджетними та госпдоговірними тематиками). За цей час опублікував 421 наукові роботи). Здійснював активну науково-організаційну роботу: з 1987р. був членом 2-х Спеціалізованих рад з присудження наукового ступеня доктора наук (у Національному університеті ім.Ів.Франка та у Львівській політехніці), а також членом редакційних колегій 4-х наукових часописів («Технічні вісті», «Журнал фізичних досліджень», «Теорія та практика металургії» та «Оптимізація виробничих процесів»); головою механіко-технологічної секції та членом Президії Українського інженерного товариства у Львові з 1990; головою секції матеріалознавства Української інженерної спілки (Київ, 1990); обраний академіком Академії інженерних наук України з 1991; дійсним членом Наукового товариства ім.Шевченка з 1992; академіком Академії Наук Вищої школи України з 1999.

Що ж: за спиною тривалий трудовий шлях
лаборант, ст.лаборант, інженер, аспірант, асистент, доцент, професор, кафедра,
— то ж бо намагаюсь іти стопами попередників,
займаючи активну позицію у патріотичному та громадянському вихованні студентської молоді...

Проте час – важкий, і Час то є важко...
Втім: «У вже палаючому Храмі Сонця пророк Заратустра
навчає блакитну Сойку повторювати основні заповіді для нащадків»(С)
Повідасте, - "То був пророк. Ми - просто люди", але ...
— Сонце наше вже схиляється і час вже сповідатись
– прийдешнім може буде цікаво чи ж Змістовно ми змогли прожити,

народившись в рік Страху та проживши дитинство в роки Жаху та Голоду.
Не так про те, чого досягли, як чи чого не накоїли.
Чи тримались заповідей Любові свого Пророка?
То ж бо — Любіть свою працю та своїх ближніх
(щоб не обтяжно було у праці та радісно дома).

Поважайте Сусідів

(лиш тоді вони зможуть сприйняти Вашу Любов, віддячившись при змозі своєю).
Успіху Вам у обранні фаху, - щоб Праця не лиш давала Вигоду та Винагороду,
але й теж щоб і Задоволення.

Любіть Батьківщину, - це потрібно не так для Неї, як для Вас.

В.Я. Прохоренко

Поховано його на Личаківі, 71 поле.

P.S. Зі смертю проф. Прохоренка В.Я. наукова спільнота понесла велику втрату, але він залишив по собі світлу пам'ять...

Ми з Всктором Яковичем були першими аспірантами у проф. Дутчака Ярослава Йосиповича: він – заочної форми навчання, а я – денної. Нашу дружбу ми зберегли на все життя.

Віктор Якович у розповідях з друзями і, зокрема, проф. В.А. Ромакою добрими словами відзивався і про мене: «Коли столичні, та і наші, львівські, науковці чубарилися за звання і посади, лізли у політику, зглибокої периферії, з Івано-Франківська, Дмитро зробив одну із світових столиць фізики твердого тіла, зумівши поєднати начала фізики і хімії... А як він обставив лабораторії!!! Він (Д. Фреїк) – поєднує у собі риси вченого світового рівня та класного менеджера, організатора науки. Такі риси властиві вибраним, зокрема Алфьорову...».

Із скорботою, Дмитро Фреїк